

APEK

Agencija za pošto in elektronske
komunikacije Republike Slovenije
Stegne 7, p. p. 418
1001 Ljubljana
telefon: 01 583 63 00, faks: 01 511 11 01
e-naslov: info.box@apek.si, http://www.apek.si
davčna št.: 10482369

Številka: 38241-1/2009/22
Datum: 17.6.2009

Sklic:
Datum:

Zadeva: Odgovori na mnenja in pripombe zainteresirane javnosti na objavljeno analizo upoštevne trga »Dostop do javnih mobilnih telefonskih omrežij in posredovanje klicev iz teh omrežij (medoperaterski trg)« s predlaganimi ukrepi

Agencija je na podlagi 21. člena ZEKom (Uradni list RS, št. 13/07-UPB1 in 102/07-ZDRad) in 4. člena Splošnega akta o določitvi upoštevne trga (Uradni list RS, št. 18/08) izdelala analizo upoštevne trga »Dostop do javnih mobilnih telefonskih omrežij in posredovanje klicev iz teh omrežij (medoperaterski trg)« (v nadaljevanju: upoštevni trg 15). Agencija je v predmetni analizi po opravljenem preizkusu treh meril ugotovila, da navedeni trg še vedno sodi med upoštevne trge, za katere je potrebna predhodna regulacija, v nadaljevanju pa tudi, da je na tem trgu operater s pomembno tržno močjo družba Mobitel d.d. in zanjo predlagala ustrezne regulatorne ukrepe.

Ker je Agencija pri sprejemanju ukrepov na trgu elektronskih komunikacij skladno s 95. členom ZEKom dolžna pridobiti mnenje zainteresirane javnosti, je 5.5.2009 objavila predmetno analizo na svojih spletnih straneh¹ ter obenem pozvala zainteresirano javnost, naj nanjo poda svoje pripombe oziroma morebitne predloge. Agencija je v predpisanem roku prejela pripombe in mnenja naslednje zainteresirane javnosti:

- IZI MOBIL d.d., Stegne 11B, 1000 Ljubljana (v nadaljevanju Izimobil),
- T-2 d.o.o., Streliška cesta 150, 2000 Maribor (v nadaljevanju T-2),
- Tušmobil d.o.o., Brnčičeva ulica 49, 1231 Ljubljana Črnuče (v nadaljevanju Tušmobil),
- Si.mobil d.d., Šmartinska 134b, 1000 Ljubljana (v nadaljevanju Si.mobil) in
- Mobitel d.d., Vilharjeva 23, 1537 Ljubljana (v nadaljevanju Mobitel).

Agencija je pridobljena mnenja in pripombe objavila na svojih spletnih straneh kot prilogo temu dokumentu, v nadaljevanju pa jih smiselno povzema ter skladno s tretjim odstavkom 95. člena ZEKom navaja po posameznih subjektih odgovore nanje.

¹http://www.apek.si/sl/analiza_upostevnega_trga_%C2%BBdostop_do_javnih_mobilnih_telefonskih_omrezij_in_p_osredovanje_klicev_iz_teh_omrezij_medoperaterski_trg_%C2%AB (dostop na dan 12.6.2009)

- **Pripombe družbe Izimobil:**

Družba Izimobil v dopisu izraža strinjanje z analizo št. 38241-1/2009-11 »Analiza upoštevne trga: Dostop do javnih mobilnih telefonskih omrežij in posredovanje klicev iz teh omrežij (medoperaterski trg)« (v nadaljevanju: Analiza) in predlaganimi ukrepi ter navede dodatne razloge, ki izvirajo tako iz tehničnih kot komercialnih veleprodajnih medoperaterskih izkušenj z družbo Mobitel in podpirajo ugotovitve ter predlagane ukrepe Agencije. Izimobil poudari, da je njihov prihod na trg leta 2005 omogočila takrat prihajajoča regulacija na predmetnem upoštevne trgu, kljub njej pa je bilo usklajevanje komercialnih pogojev z družbo Mobitel v nadaljevanju izjemno težavno, veleprodajni pogoji, ki so jim ponujeni, pa jim na maloprodajnem trgu (tudi zaradi maloprodajnih paketov družbe Mobitel) onemogočajo konkurenčnost in rentabilnost, zaradi česar so jim onemogočena tudi nadaljnja vlaganja v razvoj. Po navedbah družbe Izimobil je na medoperaterskem nivoju družba Mobitel nekooperativna tudi pri tehnični podpori, ki jo Izimobil potrebuje za uvedbo novih storitev, s čimer jim je prav tako onemogočeno pomembno konkurirati na maloprodajnem trgu. Navedbe o stopnjevanju težav, ki ji preprečujejo, da bi na maloprodajnem trgu lahko konkurenčno delovala, družba Izimobil med drugim potrdi tudi s priloženimi grafi, ki predstavljajo delež prenesenih mobilnih številok od družbe Izimobil in delež mobilnih številok prenesenih k družbi Izimobil. Iz obeh grafov je razvidno, da je skozi obdobje, še posebej pa od avgusta 2008 dalje, strmo narašča delež številok, ki so bile prenesene od Izimobila k Mobitelu, kar sovпада z uvedbo nekaterih Mobitelovih izjemno ugodnih maloprodajnih paketov, ves čas pa tudi pada delež telefonskih številok, prenesenih od Mobitela k Izimobilu.

Izimobil je prepričan, da Mobitel znotraj družbe uspešno prenaša informacije iz predmetnega veleprodajnega dela na maloprodajni del, zato Agenciji predlaga, naj poskrbi za takšno notranjo organiziranost družbe Mobitel, ki bi preprečila pretakanje informacij in idej od veleprodajnih kupcev k maloprodajni enoti družbe Mobitel, s čimer ta dodatno izkorišča pomembno tržno moč in onemogoča konkurenco.

Agencija odgovarja, da bi poseg, kot ga predlaga družba Izimobil pomenil naložitev ukrepa funkcionalne delitve družbe Mobitel, za kar Agencija v trenutno veljavni zakonodaji nima podlage. Ne glede na to se Agencija zaveda tovrstnih problemov, zato jih skuša odpraviti z naložitvijo ukrepov enakega obravnavanja in preglednosti družbi Mobitel. Agencija upa, da bosta oba ukrepa preprečevala izrabo pomembne tržne moči, ki jo ima na tem trgu družba Mobitel tudi v tem delu in ji tako preprečila zlorabljanje vzvode vertikalne integracije.

Družba Izimobil podpira in kot nujno označi nadaljnjo regulacijo predmetnega upoštevne trga ter posebej poudari pomembnost ugotavljanja škarij cen in transparentnosti veleprodajnih pogojev.

- **Pripombe družbe T-2:**

Družba T-2 uvodoma izrazi soglasje z ugotovitvami Agencije v opravljeni analizi. T-2 v nadaljevanju na lastnih primerih dokazuje prisotnost visokih in stalnih ovir strukturne, pravne in regulatorne narave, dokazuje, da je struktura tega upoštevne trga takšna, da se ne nagiba k učinkoviti konkurenci v ustreznem časovnem okviru in da konkurenčna zakonodaja ne zadostuje za ustrezen odziv trga.

T-2 izrazi prepričanje, da bi v primeru deregulacije predmetnega upoštevne trga izgubil možnost uporabe dostopa do omrežja družbe Mobitel, kar potrjuje z navedbami, da je že v postopku dogovarjanja z družbo Mobitel o dostopu do omrežja slednja trdila, da na upoštevne trgu po veljavni regulaciji družbi T-2 ni dolžna nuditi oblike dostopa, ki jo zahteva

T-2 (nacionalno gostovanje). Ob tem družba T-2 navede, da je za operaterski dostop povpraševala tudi pri operaterju Si.mobil, ki pa se na povpraševanje ni odzval.

Glede cen za dostop do omrežja Mobitel na predmetnem upoštevnom trgu T-2 zapiše, da so bile te v pričetku pogajanj z družbo Mobitel izredno visoke, kar je omejevalo njihov vstop na trg. Nižje cene je Mobitel ponudil šele v postopku pred Agencijo, ki se je začel kot posredovalni postopek (mediacija). T-2 utemelji prepričanje, da bi Mobitel ob odsotnosti regulacije na predmetnem trgu določil cene za dostop do lastnega omrežja na takšni ravni, ki bi kupcem na tem veleprodajnem trgu onemogočila delovanje tudi z dejstvom, da je Mobitel odločbo, s katero je Agencija določila ceno dostopa do njegovega omrežja, izpodbijal v sodnem postopku.

V nadaljevanju T-2 navaja ovire za širitev, ki izhajajo iz dejstva, da morajo novi vstopniki, ki želijo ponujati na maloprodajnem trgu konkurenčne storitve, tekrovati z enakovrednimi storitvami, sicer končni uporabniki nimajo interesa menjati ponudnika storitev, pri čemer so nanj v večini primerov vezani za obdobje dveh let zaradi subvencioniranega nakupa mobilnega terminala. T-2 potrebo po nadaljnji regulaciji utemeljuje tudi z dejstvom, da so pogoji za izgradnjo lastnega dela radijskega omrežja bistveno težji, kot so bili v preteklosti, kar utemelji s spremembami Zakona o graditvi objektov, ki je do umestitve baznih postaj v prostor bistveno strožji, kot je bil pred navedeno spremembo. Tovrstne omejitve postavljajo tudi novejši prostorski akti, ki omejujejo gradnjo novih omrežij tam, kjer so že prisotna obstoječa, zato se novi vstopniki srečujejo tudi s pravnimi ovirami, s katerimi se operaterji pred njimi niso srečevali in so lahko svoje omrežje zgradili v lažjih pogojih.

- **Pripombe družbe Tušmobil:**

Družba Tušmobil v svojih pripombah in predlogih na analizo najprej izrazi nerazumevanje nad dejstvom, da je Agencija v analizi predmetnega upoštevnega trga iz meseca oktobra 2008 in določila ceno za dostop do omrežja in posredovanje klicev ter SMS sporočil na podlagi metodologije LRIC, v analizi iz meseca maja 2009 pa je kot cenovni ukrep operaterju s pomembno tržno močjo določila prepoved škarij cen. Družbi Tušmobil se obveznost prepovedi škarij cen za oblikovanje cen veleprodajnih storitev na trgu 15 ne zdi primerna, saj po mnenju Tušmobila upošteva povprečje vseh maloprodajnih cen oz. cen klicev v maloprodajnih paketih. Tušmobil izraža zaskrbljenost, da bi lahko družba Mobitel tako v posameznih maloprodajnih paketih, usmerjenih na določene ciljne skupine končnih uporabnikov, storitve ponujala pod dejanskimi stroški, druge pa nekoliko nad svojimi dejanskimi stroški. Veleprodajni kupci tako ne bi mogli doseči veleprodajne cene, s katero bi lahko na trgu konkurirali tudi v primeru takšnih ciljnih skupin končnih uporabnikov, zato Tušmobil meni, da je takšna cenovna regulacija vnaprej obsojena na propad.

Agencija odgovarja, da pri nalaganju ukrepov skladno z zakonodajo sledi načelu ustreznosti, sorazmernosti in nujnosti posameznega ukrepa, kar pomeni, da sme operaterju s pomembno tržno močjo naložiti le tak najmanj obremenilen regulatorni ukrep, s katerim je še mogoče doseči zelene cilje. Glede na to, da je Agencija v prvi analizi ugotavljala obstoj skupne pomembne moči družb Mobitel in Si.mobil, je skladno s tem ugotavljala tudi primerno cenovno regulacijo za oba operaterja. V ponovljeni analizi, v kateri je Agencija ugotovila, da za obstoj skupne pomembne moči Si.mobila in Mobitela ni izpolnjen kriterij, po katerem bi lahko oba operaterja na trgu ponujala enakovredne storitve v primerljivem obsegu, je cenovno regulacijo ponovno preučila v luči ustreznosti, sorazmernosti in nujnosti ter ugotovila, da je cilj cenovne regulacije, ki naj kupcem na predmetnem medoperaterskem trgu zagotavlja cene dostopa do omrežja Mobitel, na podlagi katerih bodo lahko na maloprodajnem trgu oblikovali konkurenčne ponudbe, mogoče doseči z ukrepom prepovedi

škarij cen. Skladno s tem bi bilo nalaganje strožjih regulatornih ukrepov operaterju s pomembno tržno močjo nesorazmerno, prav tako pa ne bi bilo v skladu s komentarji Evropske komisije². Agencija je tako v analizi pokazala, da je z navedenim ukrepom mogoče doseči želene cilje ter navedla ustrezna orodja, s katerimi bo izpolnjevanje predlagane regulatorne obveznosti tudi preverjala. Pri tem bo sledila pravni praksi Evropskega sodišča in Sodišča prve stopnje (zlasti odločba Deutsche Telekom v. Komisija, T-271/03), stališča Evropske komisije in stališča Skupine evropskih regulatorjev (ERG), ki dajejo Agenciji dovolj možnosti, da lahko ugotavlja in tudi prepreči škarje cen, kot jih v primeru opisuje Tušmobil. Agencija se zato nikakor ne more strinjati z navedbo Tušmobila, da je predlagani cenovni ukrep »obsojen na propad« temveč ugotavlja, da je sorazmeren s ciljem, ki ga zasleduje, saj bo operaterjem, ki pri Mobitelu kupujejo veleprodajno storitev dostopa do omrežja, posredovanja klicev in SMS sporočil, omogočil oblikovanje cen, konkurenčnih na maloprodajnem trgu.

V nadaljevanju družba Tušmobil predlaga, da bi bilo treba regulacijo v delu, ki se nanaša na veleprodajno storitev dostopa v obliki nacionalnega gostovanja definirati na način, da bi bilo jasno, ali slednja znotraj reguliranih storitev omogoča preprodajo navedene veleprodajne storitve brez potrebe po dodatnih pogodbenih usklajevanjih z reguliranim operaterjem.

Agencija se je v predmetni analizi ukvarjala z možnostmi in pogoji dostopa neposrednih povpraševalcev zadevnih veleprodajnih storitev pri operaterju s pomembno tržno močjo in ni dodatno analizirala možnosti uporabe reguliranih storitev družbe Mobitel posredno, preko operaterjev, ki imajo z družbo Mobitel sklenjene ustrezne pogodbe o dostopu. Agencija meni, da je s predlaganimi ukrepi operaterju s pomembno tržno močjo mogoče doseči in zagotavljati konkurenčne razmere na zadevnem upoštevem trgu. Predlaganih ukrepov si tako ni mogoče razlagati v smislu dolžnosti operaterja s pomembno tržno močjo po zagotavljanju veleprodajnih storitev »tretjim« na posreden način, torej preko operaterjev, s katerimi imajo slednji sklenjene ustrezne pogodbe o dostopu. Zagotavljanje dostopa na posreden način, kot ga opisuje družba Tušmobil, tako med obveznosti operaterja s pomembno tržno močjo ne sodi, vsekakor pa je med subjekti na trgu mogoč tovrsten dogovor na komercialni osnovi, pri čemer morajo biti spoštovane vse regulatorne obveznosti.

- **Pripombe družbe Si.mobil:**

Družba Si.mobil v uvodu izraža strinjanje z ugotovitvami Agencije, da je družba Mobitel na upoštevem trgu 15 operater s pomembno tržno močjo. Pri tem posebej izpostavi Mobitelovo delovanje na maloprodajnem trgu, kjer Mobitel po mnenju Si.mobila nastopa z izjemno nizkimi cenami v določenih paketih z namenom, da bi iz trga izrinil šibkejše konkurente.

Si.mobil nadalje opozori na povezavo med trgovoma 15 in 16 (sedaj trgov 7; Zaključevanje klicev v posamičnih javnih mobilnih telefonskih omrežjih), pri čemer prav tako izpostavi maloprodajno cenovno politiko družbe Mobitel, kar oceni kot »foreclosure«.

Glede na navedbe v začetnem delu svojih pripomb, Si.mobil izrazi zaskrbljenost nad regulacijo Agencije na upoštevem trgu 7 in opozori na ogroženost infrastrukturne konkurence na slovenskem trgu. Agencija je 11.6.2009 objavila odgovor na prejeta mnenja in pripombe na analizo trga 7³, v katerem zainteresirani javnosti odgovarja na pomisleke, kot jih na tem mestu izraža Si.mobil. Odgovore nanje pa je prav tako mogoče najti v analizi trga 7 in na njeni podlagi izdani začasni odločbi. Prav zagotavljanje obstoja konkurence, ki jo

² SG-Grieffe (2009) D/3185 z dne 4.6.2009

³ http://www.apek.si/sl/odgovori_agencije_na_prejete_pripombe_in_predloge_zainteresirane_javnosti_na_analizo_upostevnega_trga_7 (dostop na dan 12.6.2009)

nedvomno v veliki meri predstavljajo tudi infrastrukturni operaterji, pa je eden vodilnih ciljev Agencije pri njenem delu, kar je mogoče razbrati tudi iz analize trga 15. Zato Agencija zavrača in kot neutemeljen ocenjuje očitek, da je strategija sedanje regulacije in njen cilj »vzpostavitev štirih (delno) infrastrukturnih konkurentov, pri čemer bi bili (skoraj) vsi v pomembnem delu vezani na Mobitelovo omrežje«. Pozorno branje Analize namreč pokaže, da je strategija Agencije vzpostavitev konkurenčnih razmer na tem trgu, v katerih je vsem operaterjem, tudi novim vstopnikom, omogočeno razvijati lastno infrastrukturo. V kolikor je pripomba družbe Si.mobil vezana na obliko dostopa nacionalnega gostovanja, Agencija poudarja, da vidi nacionalno gostovanje kot regulirano obliko dostopa za nove vstopnike, ki šele gradijo lastno omrežje kot ukrep prehodne narave, pri čemer ima operater, ki nacionalno gostovanje uporablja, namen omrežje izgraditi do mere, ko bo lahko povsem samostojno ponujal storitve končnim uporabnikom. Namen Agencije ni ustvariti pogojev, ko bi se novi vstopniki odločali vstopiti na trg na podlagi predpostavk, da jim bo pod reguliranimi pogoji za nedoločen čas na voljo storitev nacionalnega gostovanja. V kolikor se posamični infrastrukturni operater odloči, da bo namesto nadaljnjih investicij v lastno omrežje uporabljal infrastrukturo drugega mobilnega operaterja, pri tem nikakor ne more računati, da bo do slednje upravičen dostopati po reguliranih pogojih, temveč si bo moral zanje sam zagotoviti ustrezne komercialne pogoje. S tem je Si.mobilov očitek ovržen.

Si.mobil nadaljuje s pripombami v zvezi z Mobitelovimi veleprodajnimi pogoji, pri čemer navede, da Mobitel na veleprodajnem trgu 15 ponuja ponudnikom storitev/preprodajalcem izjemno ugodno veleprodajno ceno klicev, ki bi v primeru »on-net« klica, po mnenju Si.mobila, morala odražati vsoto veleprodajne cene terminacije in originacije.

Agencija bo na podlagi ustreznih orodij preverjala ustreznost veleprodajnih cen družbe Mobitel skladno s cenovno regulacijo, kot jo je družbi Mobitel predlagala v analizi. Ker predlagana cenovna regulacija predvideva cenovni ukrep prepovedi škarij cen, se predlog družbe Si.mobil ne zdi smiseln. Glede na to, da so operaterji ponudniki storitev/preprodajalci, ki pri družbi Mobitel kupujejo veleprodajne storitve dostopa, neposredni konkurenti na maloprodajnem trgu tudi družbi Si.mobil, pa se Agenciji postavlja vprašanje, kako družba Si.mobil ocenjuje, da bi pod takšnimi pogoji in ob bistveno nižjih tržnih deležih, ekonomijah obsega, povezanosti, dostopa do finančnih virov, kot jih ima družba Si.mobil, lahko konkurirali na maloprodajnem trgu tudi družbi Si.mobil, ki v svoji pripombi ni nikjer navedla, da so njene maloprodajne cene »on-net« klicev sestavljene po formuli »originacija + terminacija« oziroma ni navedla, zakaj takšna formula zanje ne velja. Agencijo dodatno čudi tudi pripomba družbe Si.mobil, da Mobitel svojim kupcem na predmetnem veleprodajnem trgu nudi »znatne količinske popuste«, glede na to, da v naslednjih pripombah trdi, da je upoštevni trg 15 popolnoma netransparenten in ji veleprodajni cenovni pogoji družbe Mobitel popolnoma neznani. Zato Agencija ne more slediti pripombam družbe Si.mobil v delu, kjer ta predlaga, naj Mobitel veleprodajno prakso na upoštevnihih trgih 7 in 15 združi. Družbi Si.mobil so gotovo znane specifike obeh trgov, zato je tako pavšalna redukcija obeh na prisiljeno enak skupni imenovalec neprimerna. Cenovna regulacija na trgih 7 in 15 se razlikuje, česar družba Si.mobil gotovo ni spregledala, zato je poenotenje praks na ločenih upoštevnihih trgih, pri katerih gre za popolnoma ločene oblike medoperaterskega dostopa, pod različnimi oblikami cenovne regulacije, ki želijo na specifičnih trgih doseči specifične cilje, neizvedljiva in bi pomenila vpeljavo konfuznih regulatornih praks, ki bi ogrozile medoperaterske odnose na slovenskem trgu elektronskih komunikacij, v svetovnem merilu pa bi pomenile unikum. Agencija poudarja, da je na obeh trgih operaterjem s pomembno tržno močjo naložila obveznosti dostopa, enakega obravnavanja, preglednosti in cenovne regulacije, seveda skladno s specifikami posameznega trga. Si.mobilovo poenostavljeno predstavljanje medoperaterskega delovanja na trgu 15 in odnosov med prodajalcem ter kupci veleprodajnih storitev namreč v ničemer ne odraža dejanskega stanja.

V nadaljevanju izraža Si.mobil dodatne pripombe v zvezi s primernostjo veleprodajne cene na trgu 15 in pove, da je Si.mobil večim potencialnim kupcem na predmetnem trgu (pri čemer ne navede konkretnih primerov niti oblik veleprodajnega dostopa) ponujal cene, ki so bile za več kot 20% nižje od veleprodajnih cen, ki jih je bil na podlagi veljavnih odločb upravičen zaračunavati Mobitel. Si.mobilove ponudbe so bile kljub temu zavrnjene s pojasnilom, da jim Mobitel ponuja ugodnejše cene.

Agencija z razočaranjem ugotavlja, da Si.mobil podaja zelo dvoumno pripombo. Si.mobil v okviru istega dokumenta trdi, da je predmetni veleprodajni trg popolnoma netransparenten, da Mobitel, kljub temu, da ima v odločbi za trg 15 zapisano transparentnost ponudbe, ni objavil nobene cene, ki bi nakazovala njegovo cenovno politiko na trgu 15. Doda, da je tudi Agencija pri objavi odločbe v postopku spora med družbama T-2 in Mobitel, s katero je določila veleprodajno ceno nacionalnega gostovanja, slednjo objavila tako, da je bila cena pri tem izbrisana. Tozadevno ob navedeni predpostavki popolne netransparentnosti trga in Si.mobilove neseznanjenosti z veleprodajno politiko družbe Mobitel na trgu 15, Agencija ne razume navedbe družbe Si.mobil iz več razlogov. Si.mobil namreč dvoumno navaja, da je povpraševalcem na trgu ponujal 20% nižje cene od veleprodajnih cen, ki jih je bil na podlagi veljavnih odločb upravičen zaračunavati Mobitel. Najprej se Agenciji postavi vprašanje; 20% nižjo ceno od katere cene v absolutni številki je Si.mobil ponudil potencialnim povpraševalcem, glede na to, da regulatorna odločba Mobitelu kot operaterju s pomembno tržno močjo ni nalagala veleprodajne cene v absolutni številki, temveč zgolj oblikovanje cen na način, da slednje kupcem na veleprodaji omogočajo oblikovanje takšnih maloprodajnih cen, s katerimi je mogoče konkurirati na maloprodajnem trgu. Da bi Si.mobil lahko ponudil 20% nižje cene, bi torej bodisi moral sam izračunati veleprodajne cene družbe Mobitel, bodisi bi moral poznati cene, ki jih na predmetnem veleprodajnem trgu ponuja Mobitel. Če slednje drži, potem Si.mobilova trditev o netransparentnosti trga ne drži in so bile cene, ki jih Mobitel zaračunava za veleprodajne storitve na tem trgu, Si.mobilu znane. Zato je toliko bolj nerazumljiva trditev Si.mobila, da so kljub ponujenim 20% nižjim cenam od cen, ki jih je zaračunaval na veleprodajnem trgu Mobitel, potencialni kupci ponudbo Si.mobila zavrnil, saj naj bi jim Mobitel ponujal ugodnejše cene; torej ugodnejše cene od lastnih cen, znižanih za 20%. Če ima Si.mobil z 20% nižjimi cenami od veleprodajnih cen v mislih 20% nižje cene od takrat veljavnih cen zaključevanja klicev v omrežju družbe Mobitel, bi bilo smiselno, da navede tako cene, kot obdobja, ko so bile del Si.mobilove ponudbe, ter način zaračunavanja slednjih, saj Agencija zgolj na podlagi navedenega ne more soditi Si.mobilove ponudbe, ki sicer glede na zadnjo predpostavko ne kaže znakov nekonkurenčnosti.

Si.mobil nadaljuje s pripombami pri čemer meni, da bi morale biti veleprodajne cene na trgu 15 občutno višje od veleprodajnih cen na trgu 7. Slednje utemelji s tem, da bi nižje cene manjše operaterje silile, da ne vlagajo v lastno infrastrukturo, temveč storitve raje kupujejo po reguliranih cenah. Zato Si.mobil predlaga, naj Agencija za preverjanje določitve primerne cene za predmetno veleprodajno storitev uporablja FAC-HCA model, ustrezno prilagojen za operaterja s 25% tržnim deležem. Si.mobil ne pripomni, ali ima pri predmetni pripombi v mislih vse regulirane oblike dostopov na trgu 15, ali zgolj določene. Ne glede na to, pa se zdi pripomba nekonsistentna in izjemno enostranska, saj v ničemer ne upošteva dejstva, da morajo operaterji, ki na trgu 15 kupujejo regulirane veleprodajne storitve, slednje kupovati po cenah, ki jim še omogočajo konkurirati na maloprodajnem trgu. Prav zato je Agencija pri predlogih cenovne regulacije, kot primerno metodo, ki slednje zagotavlja, predlagala cenovno regulacijo prepovedi škarij cen. Si.mobil z ničemer ne utemelji, zakaj bi bila bolj primerna metoda od predlagane prav FAC-HCA.

Si.mobil pozdravi predlagane ukrepe Agencije, ki po njegovem mnenju vnašajo vsaj minimalno stopnjo transparentnosti v to ključno Mobitelovo veleprodajno storitev in ki nalagajo Mobitelu, da dostop do svojega omrežja nudi na podlagi nediskriminatornih pravil, kljub temu pa po Si.mobilovem mnenju iz opisa nediskriminatornosti, kot jo predlaga

Agencija, ni jasno, ali mora Mobitel omogočati dostop vsem operaterjem, ali samo tistim, ki nimajo nacionalnega pokritja. Si.mobil meni, da bi bila takšna omejitev mogoča v primerih, ko bi bila Mobitelovo in Si.mobilovo omrežje dejansko primerljiva, kar pa po njegovem mnenju nista. Si.mobil tako predlaga, naj se obveznosti družbi Mobitel dopolnijo tako, da naj bo jasno, kaj vse mora vsebovati Mobitelova referenčna ponudba, vključno s popusti in oblikovanjem paketov, pri čemer naj Agencija Mobitelu prepove zaračunavanje cen, ki bi odstopale od referenčne ponudbe. Cene dostopa naj ne bodo geografsko povprečene, temveč naj odražajo dejanski strošek prometa na posameznem področju, ali celo na posamezni bazni postaji in nazadnje naj bo Si.mobilu omogočeno kupovanje storitve nacionalnega gostovanja pod enakimi pogoji kot ostalim tekmecem.

Agencija ugotavlja, da predlog Si.mobila o vsebini Mobitelove referenčne ponudbe ob predpostavki ukrepa preglednosti in enakega obravnavanja, v ničemer ne dodaja k predlogu, kot ga je za ta ukrep predvidela sama. Nadalje Agencija poudarja, da se zaveda razlik med omrežjema družb Si.mobil in Mobitel, saj je nanje prav sama opozarjala v opravljeni analizi. Družba Mobitel je skladno s predlaganimi obveznostmi za operaterje ponudnike storitev/preprodajalce, za operaterje navideznih mobilnih omrežij (MVNO) in operaterje nove vstopnike na trg, ki v prehodnem obdobju uporabljajo storitev nacionalnega gostovanja, dolžna nuditi tako dostop vsem veleprodajnim kupcem pod enakimi pogoji glede na veleprodajno storitev, ki jo kupujejo. Agencija se ne strinja s predlogom družbe Si.mobil, naj se za storitve uporabljajo cene, ki bi se razlikovale glede na geografska področja, ali celo na posamezne cene. Agencija namreč v cenovni regulaciji ni predlagala stroškovnih cen in meni, da tak ukrep za družbo Mobitel ne bi bil sorazmeren. Še bolj nesorazmeren pa bi bil ukrep, v kolikor bi morala družba Mobitel računati stroškovne cene glede na posamezna geografska področja ali celo na posamezne bazne postaje. Mobilni operaterji slednjega ne počnejo ne na ostalih mobilnih trgih (denimo upoštevni trg 7), ne na maloprodajnih nivojih, kjer tudi svojim končnim uporabnikom ne zaračunavajo maloprodajnih cen različno glede na območja, ali celo bazne postaje, kjer opravljajo klice. Agenciji tudi ni razumljiv poziv družbe Si.mobil, naj ji bo kot regulirana storitev omogočeno nacionalno gostovanje pri družbi Mobitel, pode enakimi pogoji, kot denimo družbama Tušmobil in T-2, ki sta na trg vstopili šele nedavno. Agencija je bila v analizi v primeru reguliranega dostopa v obliki nacionalnega gostovanja povsem jasna in je iz analize same očitno, da je predvidela tovrsten regulirani dostop izključno za nove vstopnike, ki so lastna omrežja šele začeli izgrajevati, ne pa tudi za operaterje, katerih omrežja sicer zadostujejo potrebam, ki jih naj zadostijo na maloprodajnem trgu, vendar bi njih želeli pod reguliranimi pogoji nuditi na »boljšem« nivoju, ker menijo, da ima njihov tekmec boljše razvito omrežje. Tovrstni dogovori so med operaterji sicer mogoči, vendar jih tudi operater s pomembno tržno močjo na trgu 15 ni dolžan ponuditi pod reguliranimi pogoji. Agencija ugotavlja, da to nikakor ne pomeni neenakega obravnavanja družbe Si.mobil nasproti operaterjem, ki so na trg šele vstopili in storitev končnim uporabnikom brez nacionalnega gostovanja ne bi mogli ponujati. Ne glede na dejstvo, da omrežje družbe Si.mobil ni razvito v enaki meri kot omrežje družbe Mobitel, pa je očitno, da družba Si.mobil bazi svojih končnih uporabnikov, ki predstavlja skoraj tretjino vseh končnih uporabnikov v Sloveniji, z lastnimi tehničnimi zmogljivostmi brez težav ponuja storitve, pri čemer vse čas bazo končnih uporabnikov še povečuje, kar pomeni, da uporabniki sami omrežja Si.mobil ne vidijo kot neustreznega. V primeru operaterjev Tušmobil in T-2 ne gre za enak primer, saj oba operaterja brez uporabe nacionalnega gostovanja svojim končnim uporabnikom ne bi mogla nuditi storitev, kar bi pomenilo, da bi se slednji ne odločili uporabljati njunega omrežja, ki je prisotno na še zelo omejenem geografskem delu in v zelo omejenih kapacitetah. Agencija zato upa, da družba Si.mobil vidi razliko med svojim omrežjem in omrežjema nedavnih vstopnikov. Širjenje regulatornih obveznosti do mere, ko bi pod reguliranimi pogoji nacionalno gostovanje pri družbi Mobitel v danih okoliščinah lahko zahtevala tudi družba Si.mobil, bi za Mobitel predstavljalo povsem nesorazmerno obveznost in bi pomenilo zlorabo regulacije.

Si.mobil v nadaljevanju podaja pripombo, naj Agencija izvaja preizkus škarij cen tako, da preverja obstoj škarij cen pri vsakem od Mobitelovih maloprodajnih paketov. Agencija je na podobno vprašanje že odgovorila v okviru odgovorov na pripombe družbi Tušmobil, zato na tem mestu napotuje nanje.

- **Pripombe družbe Mobitel:**

Družba Mobitel je na Agencijo v okviru javne razprave naslovila dokument, ki obsega 64 strani. Iz celotnega dokumenta je sicer razvidno, da se družba Mobitel ne strinja z ugotovitvami Agencije, da ima na upoštevnom trgu 15 status operaterja s pomembno tržno močjo, prav tako pa se ne strinja s predlaganimi ukrepi Agencije. Dokument družbe Mobitel predstavlja konglomerat povzetkov analize, očitkov nanje, znotraj slednjih pa mestoma tudi pripomb in mnenj. Vsebina in zgradba dokumenta Agenciji ne daje možnosti, da bi izvedla povzetek tega prispevka v javni razpravi na način, da bi povzemala celotno vsebino dokumenta in odgovarjala na posamezne povzetke. Specifika dokumenta družbe Mobitel skozi njegovo celotno vsebino, z le nekaj izjemami je, da bodisi povsem ignorira utemeljitve Agencije v analizi, bodisi jih komentira povsem ali deloma iztrgane iz konteksta. Agencija v predmetnih odgovorih na Mobitelov dokument zato ne more ponovno podrobno navajati dejstev, ki jih je v analizi že navedla in utemeljila zgolj iz razloga, ker jih je družba Mobitel namerno ali nenamerno spregledala. Iz razlogov, navedenih zgoraj in dejstev, da je iz dokumenta družbe Mobitel razbrati povsem napačno razumevanje in interpretacijo Analize, Agencija družbo Mobitel poziva k njenemu ponovnemu branju in ustreznemu tolmačenju, v nadaljevanju pa smiselno podaja odgovore na dele, kjer je razen splošnih navedb o neodobravanju analize in njenih izsledkov, mogoče prepoznati pripombe na njene posamezne dele.

Mobitel v začetku dokumenta ugotovi, da je Agencija zakasnila z izvedbo Analize. Agencija poudarja, da je rok, ki ga daje ZEKom instrukcijski, Agencija pa se je pri rokih za izvedbo analize držala načela, da upoštevne trge analizira bodisi znotraj instrukcijskih rokov, bodisi, ko se na upoštevnom trgu zgodijo bistvene spremembe. Ugotovitve v analizi niso bistveno drugačne, kot so bile v prejšnji. Agencija je namreč ugotovila, da upoštevni trg še ni konkurenčen, da je na trgu potrebna *ex-ante* regulacija in da je na predmetnem trgu operater s pomembno tržno močjo družba Mobitel, za katero predlaga podobne ukrepe, kot zanjo na tem upoštevnom trgu že veljajo.

Mobitel pripombe nadaljuje z mnenjem, da je podatkovni del analize enak, kot v analizi iz oktobra 2008, le da je izvedeni zaključek drugačen. Agencija je v zadnji analizi utemeljila izsledke, pri čemer je navedla tudi, zakaj se ti razlikujejo od izsledkov v oktobrski analizi iz leta 2008. Mobitel v nadaljevanju trdi, da sta maloprodajna cenovna in necenovna konkurenca na trgu intenzivni in se še povečujeta, zato naj ne bi bil sposoben ravnati neodvisno od konkurentov. Agencija opozarja, da Mobitelu neodvisnost od ravnanja konkurentov pripisuje predvsem na upoštevnom trgu 15, ki je veleprodajni trg.

Mobitel v nadaljevanju Agenciji očita pomanjkanje resne analize tako v preizkusu treh meril kot v delu ocene pomembne tržne moči operaterjev, pri čemer naj Agencija ne upoštevala uveljavljenega teoretskega pristopa o značilnosti omrežij oziroma omrežnih ekonomij. Po mnenju Mobitela je za trge omrežnih ekonomij značilna neučinkovitost konkurenčnopравниh intervencij države, saj so po mnenju Mobitela položaji vodilnih podjetij in njihova superiornost v razmerju do tržnih deležev rivalov značilni za naravno tržno ravnotežje. Agencija se s povedanim strinja v zelo omejenem obsegu, pri tem pa želi v konkurenčnem boju med »vodilnim podjetjem« na trgu 15 in njegovimi »rivali« zagotoviti zgolj konkurenčne razmere, da se lahko »tržno ravnotežje« vzpostavi in ne tako, da lahko vodilna podjetja zaradi svoje

moči z »rivali« opravijo, še preden so na trgu vzpostavljene razmere, da lahko do poštenega »konkurenčnega boja« sploh pride. Zato Agencija odločno zavrača navedbe, da »nasilno razpira trge oziroma sektorje z namenom povečati število ponudnikov z ukrepi, ki so usmerjeni v omejevanje trenutne tržne moči največjega podjetja«. Po mnenju Mobitela »zmaga enega od konkurentov namreč predstavlja ravnotežno stanje, zato konkurenti med seboj tekmujejo za trg in ne za potrošnike«. Takšno razumevanje regulacije trga, ki naj bi očitno po mnenju Mobitela vodila v ustvarjanje oziroma ohranjanje monopolnih situacij na trgu, je povsem izkrivljeno in obenem kaže, da so ugotovitve Agencije popolnoma pravilne.

Mobitel v nadaljevanju oceni preizkus treh meril Agencije kot nepravilen in neargumentiran, pri čemer Agencija po mnenju Mobitela nepravilno uporablja temeljne koncepte ekonomije konkurence in se namesto z natančno ekonomsko analizo, zadovolji z relativno posplošenimi silogističnimi sklepanji. Agencija se z podobnimi stavčnimi zvezami, ki želijo diskreditirati njeno delo srečuje skozi celoten dokument, kljub temu pa ugotavlja, da se Evropska komisija v dokumentu SG-Grieffe (2009) D/3185 z dne 4.6.2009, kjer podaja svoje komentarje na opravljen preizkus treh meril in ugotovitve Analize, z izvedenim preizkusom treh meril in njegovimi izsledki strinja. V izjavi za javnost Evropske komisije št. IP/09/ 881 z dne 8. 6. 2009 v zvezi z Analizo je tako evropska komisarka za telekomunikacije Viviane Reding navedla: »Alternativnim operaterjem je treba dati dovolj časa, da dobijo sredstva za naložbe in razvijejo lastna omrežja. V Sloveniji je konkurenca še vedno krhka, novi udeleženci na trgu pa so močno odvisni od Mobitelovega nacionalnega omrežja. Ureditev je potrebna, da se spodbudi konkurenca ter dajo potrošnikom na voljo večja izbira in nižje cene«⁴

Mobitel Agenciji očita tudi pravno podlago za izvedeno analizo trga 15. Agencija je prepričana, da je pravno podlago utemeljila v analizi in da je v njej mogoče najti vse odgovore na pripombe družbe Mobitel v zvezi s tem.

Mobitel nadalje izrazi stališče, da je Urad Republike Slovenije za varstvo konkurence izdal pritrdilno mnenje na analizo, pri čemer analize ni kritično presodil in ocenil na podlagi lastnih podatkov in ugotovitev, ampak je predloženo analizo zgolj potrdil. Agencija je prepričana, da ji ni treba podajati posebnega odgovora na tako oster očitek, namenjen zoper Urad Republike Slovenije za varstvo konkurence in odgovor na Mobitelovo splošno mnenje o tej instituciji in oceni njenega dela prepušča Uradu Republike Slovenije za varstvo konkurence samemu, sama pa se od tovrstnih kritik distancira.

Družba Mobitel v nadaljevanju komentira razvoj mobilnega trga v Sloveniji. Agencija ugotavlja, da navedbe družbe Mobitel v ničemer ne dodajajo k analizi v tem delu in da tudi njihovo neposredno upoštevanje izsledkov v analizi ne bi moglo v ničemer spremeniti.

Nadalje družba Mobitel od Agencije terja dodatno argumentacijo v zvezi z njeno intervencijo glede dostopa družb Tušmobil in T-2 do omrežja družbe Mobitel (nacionalno gostovanje) na upoštevem trgu 15. Agencija ponovno poudarja, da je bila njena intervencija, ki se je v obeh primerih pričela s posredovalnim postopkom (mediacija) nujna in potrebna ter je bila pogoj, da je do dostopa v obeh primerih prišlo. Agencija opozarja, da je družba Mobitel ves čas postopkov pred Agencijo trdila, da na podlagi obstoječe odločbe na trgu 15, ni dolžna nuditi dostopa v obliki nacionalnega gostovanja. Slednje brez zadržkov trdi tudi v pričujočem dokumentu, kljub temu, da je Agencija, kot avtorica veljavne odločbe na predmetnem trgu večkrat in jasno dodatno interpretirala slednjo ter pokazala, da je v njej regulirala tudi tovrstno obliko dostopa. Navedbe družbe Mobitel o tem, da je nacionalno gostovanje operaterjema ponudila samoiniciativno in da je bila intervencija Agencije nepotrebna ter da je

⁴<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/09/881&format=HTML&aged=0&language=SL&guiLanguage=en>; dostop na dan 12.06.2009.

na tem trgu nepotrebna tudi nadaljnja regulacija dostopa do omrežja Mobitel, izgubijo vso težo prav vsled dejstva, da si družba Mobitel pridružuje pravico samointerpretacije regulatornih odločb in zakonodaje na njej ustrezen način, tako pred operaterji, kot pred organom, ki je tak pravni akt izdal.

V nadaljevanju Mobitel poda pripombe na opredelitev upoštevne trga. Agencija ugotavlja, da je upoštevni trg pravilno in natančno opredelila in pripombam ne more slediti. Slednje je potrdila tudi Evropska komisija v že citiranem dokumentu.

Družba Mobitel ponovno izraža pomisleke v zvezi s preizkusom treh meril. Agencija ugotavlja, da med njimi ni pripomb, ki bi jih lahko upoštevala in ki bi lahko spremenile izsledke analize. Deloma je na trditve družbe Mobitel že odgovorila zgoraj, v celoti pa je odgovore nanje mogoče najti v analizi sami, zato družbo Mobitel znova napotuje nanjo. Mobitelove navedbe, da je omrežje Tušmobila skoraj primerljivo z omrežjem Mobitela in da je Tušmobil v letu in pol uspel z lastnim omrežjem pokriti 91% prebivalstva, so navedene z namenom, da izkrivijo dejansko stanje. Mobitel namreč navaja dejstva, ki jih je v Analizi že navedla Agencija sama, le da želi z njimi na izkrivljen način dokazati, da družba Tušmobil že ni več upravičena do reguliranega dostopa. Zakaj 91% pokritost prebivalstva ne zadostuje za neodvisno delovanje družbe Tušmobil od nacionalnega gostovanja, je Agencija natančno in utemeljeno navedla v analizi, vendar Mobitel to dejstvo namerno spregleda. Enako velja za ostale navedbe v tem delu dokumenta družbe Mobitel. Med njimi tudi argumentacijo, po kateri bi po navedbah družbe Mobitel, Si.mobil lahko brez težav nudil nacionalno gostovanje, saj se slednje le malo razlikuje od mednarodnega gostovanja. Agencijo preseneča, da na tem mestu Mobitel vidi tako malo razlik med obema oblikama gostovanja, glede na to, da družba Mobitel kasneje v istem dokumentu trdi, da je ta obveznost tudi zanjo nesorazmerna in ji predstavlja hudo breme tudi zaradi njenih kapacitet omrežja in drugih tehničnih pogojev. Agencija je analizirala možnosti družbe Si.mobil za nudenje oblik dostopov, kot jih predvideva v analizi in pri tem ugotovila, da je družba Si.mobil sposobna eventualno nuditi le najosnovnejše oblike dostopa, kot so osnovna oblika prodajanja storitev pod drugim imenom (kot je primer Mmobil) in v zelo omejenem obsegu ponujanje veleprodajnih storitev ponudnikom storitev/preprodajalcem. Dejstvo, da ima družba Si.mobil sklenjena mednarodna gostovanja v ničemer ne spremeni ugotovitev Agencije. Takšna gostovanja, ki ne predstavljajo rednih uporabnikov na posameznem omrežju, imajo sklenjena tudi operaterji, ki tudi sami uporabljajo storitev nacionalnega gostovanja. Družba Si.mobil je v svojih pripombah navedla razliko v številu baznih postaj med tremi največjimi mobilnimi omrežnimi operaterji, iz katere je jasno, da njeno omrežje v smislu dostopovnih kapacitet niti približno ne dosega družbe Mobitel. Teh omejitev se zaveda tudi družba Si.mobil sama, ne glede na to, da v svojih pripombah trdi, da se je na upoštevni trgu 15 trudila ponuditi veleprodajne storitve. Pri tem je namreč kot svojo konkurenčno oviro navedla tudi slabše pokritje. V svojih pripombah tudi družba T-2 navede, da se je za veleprodajno storitev nacionalnega gostovanja obrnila na družbo Si.mobil, vendar je pri tem ostala brez odgovora. Mobitel očita Agenciji »slab spomin«, saj naj bi v analizi upoštevne trga 17 ugotovila, da sta operaterja Mobitel in Si.mobil glede tržnega deleža uporabnikov, ki pri njima gostujejo uravnotežena. Agencija odgovarja, da navedba Mobitela ne kaže na »slab spomin« Agencije, temveč na popolnoma neprimerno vpeljevanje ugotovitev iz povsem ločenega in specifičnega upoštevne trga, ki je obravnaval mednarodno gostovanje na predmetni trg, pri čemer med obema ni mogoče iskati tovrstnih povezav.

Mobitelove pripombe na kriterij potopljenih stroškov ne prinašajo vprašanj, na katera Agencija v analizi ne bi že odgovorila. Glede vprašanja družbe Mobitel, kje znotraj LRIC modela je upoštevala in operaterjem priznala dodatne stroške, ki izhajajo iz geografske in demografske specifičnosti Slovenije, Agencija odgovarja, da lahko vpogled v model LRIC družba Mobitel opravi pri Agenciji.

Glede pripomb družbe Mobitel v zvezi z ekonomijami obsega in povezanosti, tehnološkimi prednostmi, stopnjo vertikalne integracije, ovirami za širitev, raznolikostjo storitev in produktov in pravnimi oziroma regulatornimi ovirami ter izraženim mnenjem glede drugega, tretjega merila in analize pomembne tržne moči, Agencija ugotavlja, da je nanje že podala odgovore v analizi in da družba Mobitel ne postavlja dodatnih vprašanj, ki bi zahtevali dodatno razjasnitev, saj dokument družbe Mobitel v tem delu predvsem spregleda utemeljitve, ki so v analizi že dane, in jih ne upošteva.

Agencija v nadaljevanju podaja odgovore na pripombe družbe Mobitel v zvezi s predlaganimi obveznostmi operaterju s pomembno tržno močjo. Splošna pripomba družbe Mobitel je, da so vse predlagane obveznosti na trgu 15 nesorazmerne in kot takšne v nasprotju z veljavno sektorsko zakonodajo. Agencija želi na tem mestu poudariti, da se obveznosti družbi Mobitel s predlogom v zadnji analizi bistveno v ničemer ne razlikujejo od obveznosti, ki jih družba Mobitel na tem trgu že ima in jih, kot skozi celoten dokument trdi, izpolnjuje povsem samoiniciativno, in bi jih izpolnjevala tudi, če predmetni trg ne bi bil več *ex-ante* reguliran in družba Mobitel na tem upoštevnem trgu ne bi bila več operater s pomembno tržno močjo. Agencija glede na navedbe o odprtosti družbe Mobitel na tem veleprodajnem trgu čudijo navedbe družbe Mobitel o nesorazmernosti predlaganih obveznosti. Agencija tako zaključuje, da so te nujne, saj bi družba Mobitel v njihovi odsotnosti samoiniciativno ne ravnala tako, kot ves čas trdi, glede na to, da v pripombah na obveznosti meni, da so slednje nesorazmerne in nezakonite. Ukrepi, kot jih Agencija predlaga družbi Mobitel predvidevajo obveznost dostopa, pregledno delovanje na tem upoštevnem trgu, enako obravnavanje vseh odjemalcev na tem trgu in cenovno regulacijo, ki družbi Mobitel prepoveduje škarje cen. Družba Mobitel je v dopisu izrazila mnenje, da bo Agencija, v kolikor bo Mobitelu navedene obveznosti naložila »na slovenskem trgu mobilne telefonije dosegla ravno nasprotni učinek od zelenega« in da predlagani ukrepi pomenijo »ekstremno obliko regulacije mobilnega trga«. Agencija tako ne razume več vseh dosedanjih navedb družbe Mobitel o konkurenčnem obnašanju na predmetnem upoštevnem trgu in zagotavljanj, da bi obnašanja ne spremenila niti v odsotnosti *ex-ante* regulacije. Navedbe družbe Mobitel tako kažejo na popolno utemeljenost in pravilnost ugotovitev Agencije tudi kar se tiče predlaganih obveznosti, saj bi ob njihovi odsotnosti na upoštevnem trgu zavladale konkurenčne razmere na način, kot jih razume družba Mobitel. Kot je Agencija že navedla, se predlagane obveznosti bistveno ne razlikujejo od že obstoječih, zato glede na prejete pripombe družbe Mobitel Agencija upravičeno sklepa, da bi se pogoji, kot na predmetnem upoštevnem trgu veljajo na podlagi obstoječe odločbe, ob odsotnosti nadaljnje regulacije bistveno spremenili in bi ogrozili sedanje stanje. Agencija poudarja, da so ukrepi zgolj nadaljevanje obstoječih, le da so glede na dosedanje izkušnje natančneje definirani na tistih mestih, kjer je praksa pokazala, da je to nujno potrebno. Agencija v nadaljevanju podaja odgovore na posamezne pripombe družbe Mobitel glede posameznih ukrepov, pri čemer poudarja, da je pri njihovi naložitvi upoštevala vso relevantno pravno podlago, njihovo nujnost, sorazmernost in razumnost, ter jo v analizi v teh vidikih tudi povsod natančno utemeljila, pri čemer se je pri obveznostih povsod odločila za najmilejše, s katerimi je še mogoče doseči zelene učinke. Agencija na tem mestu še enkrat opozarja na odgovor na pripombe družbe Si.mobil v delu, ki se tiče upravičenosti slednje do nacionalnega gostovanja na omrežju družbe Mobitel. Pri tem ponovno opozarja družbo Mobitel, naj celotno analizo in tudi predlagane obveznosti bere natančno in na način, kot so zapisane, na pa da si predlagane obveznosti z napačno interpretacijo sama širi, bodisi zaradi namernega potenciranja in izkrivljanja dejanskega stanja, bodisi zaradi slabega razumevanja sicer povsem razumljivega dokumenta.

- Obveznost dopustitve operaterskega dostopa do določenih omrežnih zmogljivosti in njihove uporabe (operaterski dostop)

Družba Mobitel navaja, da gre pri različnih oblikah dostopa (dostop v obliki ponudnikov storitev/preprodajalcev, operaterjev navideznih mobilnih omrežij (MVNO) in dostop v obliki nacionalnega gostovanja) za različne oblike dostopa, ki zahtevajo različne oblike tehnične in organizacijske zahtevnosti njene realizacije. Iz tega naslova meni, da je rok 60 dni od prejema razumne vloge do izvedbe delujoče oblike prekratek. Agencija meni, da je družba Mobitel na tem področju sicer izjemno izkušena in da razpolaga z zadostnimi tehničnimi, kadrovskimi in organizacijskimi resursi, da lahko takšne oblike delujočega dostopa zagotovi v razumnem roku. Družba Mobitel ni navedla, kakšen rok, če ne 60 dnevni, bi zanjo še bil sprejemljiv, niti ni navedla, kakšne so tehnične, kadrovske in organizacijske ovire za zagotovitev takšne delujoče oblike dostopa. Agencija je prepričana, da je družba Mobitel glede na svoje tehnično, kadrovske in organizacijsko stanje na razumno zahtevo sposobna zagotoviti delujočo obliko posamičnega dostopa, za katero pred tem skladno z obveznostjo preglednosti in enakega obravnavanja pripravi ustrezno vzorčno ponudbo, kar pomeni, da lahko predhodno tudi zase pripravi ustrezne poslovne procese in tehnične priprave, ki ji v tako razumno določenem največ 60 dnevem roku narekujejo vzpostavitev delujoče oblike operaterskega dostopa za ponudnike storitev/preprodajalce, operaterje navideznih mobilnih omrežij (MVNO) in dostop v obliki nacionalnega gostovanja. V svojih pripombah družba Mobitel sama navaja, da se ne srečuje z večjim številom zahtev po navedenih oblikah dostopa, in da v obdobju od naložitve obveznosti dopustitve operaterskega dostopa na podlagi obstoječe odločbe ni bilo nobenih primerov, ko bi zavrnila tak dostop. Slednje glede na odobreno število operaterskih dostopov s strani družbe Mobitel pomeni tudi, da ne obstaja nesorazmerno število prosilcev, ki bi lahko ogrozilo omrežje družbe Mobitel v smislu razpoložljivosti kapacitet in zagotavljanja dostopa na razumno zahtevo.

- Obveznost zagotavljanja enakega obravnavanja (nediskriminatornost)

Agencija je v Analizi pri predlaganih obveznostih jasna, zato glede vprašanja, ali mora družba Mobitel pripraviti vzorčne ponudbe za vse tri oblike operaterskega dostopa opozarja družbo Mobitel, da je v točki 8.3. predmetne analize, ki zadeva obveznost zagotavljanja preglednosti navedla, da mora za vse oblike operaterskega dostopa na svojih spletnih straneh objaviti vzorčno ponudbo, ki vključuje tako tehnične kot komercialne pogoje z opisom storitev, ki jih operater s pomembno tržno močjo v zvezi s posamezno obliko dostopa ponuja. Agencija ne vidi razloga, da bi prihajalo do spornih situacij, v kolikor bodo vzorčne ponudbe jasno definirane v skladu z zahtevami Agencije. Agencija opozarja družbo Mobitel, da ima tudi sedaj obveznost preglednosti in enakega obravnavanja, zato je dolžna že sedaj operaterje v enakovrednih okoliščinah obravnavati enako, zato ji ni jasno, kaj pomeni vprašanje družbe Mobitel o statusu obstoječih komercialnih dogovorih z operaterji. Agencija ponovno poudarja, da rešitve, ki jih (je) družba Mobitel sprejema in dogovarja z drugimi operaterji ne smejo postavljati enih nasprosti drugim v privilegiran ali diskriminatoren položaj, ne po obstoječi odločbi na trgu, ne v prihodnosti.

- Obveznost zagotavljanja preglednosti (transparentnost)

Mobitel izrazi stališče, da je rok, ki ga Agencija določa za objavo vzorčnih ponudb za posamezne oblike dostopa in je v predlogu 30 dni od izvršljivosti odločbe, prekratek, saj gre za zelo obsežne dokumente. Agencija ponovno poudarja, da je družba Mobitel na tem upoštevem trgu bogata tako z izkušnjami tehnične kot komercialnimi narave, prav tako pa si je lahko v posredovalnih postopkih in postopkih sporov pred Agencijo pridobila dodatne izkušnje o tem, kje lahko na medoperaterskem nivoju pride do najpogostejših primerov nedorečenosti in nerazumevanja. Družba Mobitel tako razpolaga s potrebnimi tehničnimi, pravnimi in ekonomskimi znanji, pa tudi viri, da lahko v razumnem roku takšne pregledne vzorčne ponudbe tudi pripravi. Agencija lahko pripombi družbe Mobitel v delu, ki zadeva čas takšne priprave navedenih dokumentov sledi le deloma iz razloga, da tako definiranih

vzorčnih ponudb družba Mobitel do sedaj še ni izdelala. Zato Agencija meni, da je primerno rok za objavo vzorčnih ponudb, kot so predlagane v analizi, iz največ 30 dni podaljšati na največ 60 dni po izvršljivosti odločbe.

Agencija ne more slediti pripombi družbe Mobitel, da ne vidi smisla priprave vzorčnih ponudb iz razloga, ker že več kot leto dni ni prejela nobenega povpraševanja za dostop do svojega omrežja. Razloge za pregledno delovanje družbe ja Agencija ustrezno razložila v analizi in jih na tem mestu ne ponavlja.

Pripombe družbe Mobitel v delu, ki se nanaša na objavo vsebine vseh pogodb o operaterskem dostopu izražajo dvom o potrebi objave delov, ki se nanašajo na neregulirane vsebine. Agencija meni, da družbi Mobitel ni treba objavljati tistega dela pogodb, ki se nanašajo na neregulirane vsebine, pri tem pa opozarja, da klavzule o poslovnih skrivnostih med družbo Mobitel in pogodbenimi subjekti ne morejo veljati v delu, ki se tiče reguliranih delov dostopa do omrežja Mobitel.

Glede ostalih pripomb družbe Mobitel Agencija poudarja, da vztraja pri predlaganemu ukrepu, ki je bil ustrezno razložen v analizi.

- Obveznost cenovnega nadzora (cenovni nadzor)

Družba Mobitel izrazi nestrinjanje s predlaganim cenovnim nadzorom, ki ga predlaga Agencija. Agencija poudarja, enako pa je v dokumentu SG-Grieffe (2009) D/3185 z dne 4.6.2009 ugotovila tudi Evropska komisija, da je Agencija predlagala zmerne obveznosti cenovnega nadzora, ko od Mobitela zahteva, da ne pride do škarij cen med zadevnimi veleprodajnimi in maloprodajnimi cenami, pri čemer si pridružuje pavico, da po potrebi zahteva spremembo cen. Agencija že v predlaganem ukrepu sledi pripombam Komisije, da vsaka regulacija cen dostopa vpliva na pobude drugih operaterjev, ki bi lahko delovali na tem trgu v oblikah dostopa, ki so regulirane, na drugi strani pa tudi na zelo pomembno sposobnost kupcev na tem veleprodajnem delu, da lahko na maloprodajnem trgu še vedno nastopajo pod konkurenčnimi pogoji. Agencija se je prav iz tega razloga odločila ohraniti in deloma zgolj natančneje definirati že obstoječo obveznost cenovnega nadzora, kot jo ima operater Mobitel na podlagi veljavne odločbe na upoštevem trgu 15. Z njo želi na eni strani veleprodajnim kupcem na upoštevem trgu 15 zagotoviti konkurenčne pogoje na način, da bodo ti lahko na maloprodaji oblikovali konkurenčne ponudbe, na drugi strani pa prav pri slednjih zagotoviti razmere, ki jih bodo motivirale k nadaljnji izgradnji njihovih omrežij.

Agencija si je za namene zagotavljanja konkurenčnih razmer na predmetnem upoštevem trgu skladno z ZEKom pridržala zahtevo po podrobni kalkulaciji teh stroškov in na njih utemeljeni razliki med maloprodajnimi in veleprodajnimi cenami. Agencija lahko v času veljavnosti regulatorne odločbe, izdane na podlagi predmetne analize, tudi na podlagi lastnih kalkulacij zahteva prilagoditev cen dostopa do javnih mobilnih telefonskih omrežij in posredovanje klicev ter SMS sporočil iz teh omrežij, za veleprodajno storitev nacionalnega gostovanja, za veleprodajno storitev operaterjev navideznih omrežij (MVNO) in za veleprodajno storitev operaterjev ponudnikov storitev / preprodajalcev, na podlagi stroškovnih kalkulacij in na podlagi metode stroškovnega računovodstva, ali na podlagi drugih metodologij, ki so neodvisne od tistih, ki jih uporablja družba Mobitel. Navedeno je potrebno, da bi se preprečilo morebitno nekonkurenčno delovanje družbe Mobitel in je predvideno kot skrajni ukrep Agencije. Agencija ugotavlja, da cenovno ne regulira nereguliranih storitev, kot to napačno trdi v pripombah družba Mobitel, temveč cenovni nadzor zahteva zgolj za regulirane dele dostopa.

Glede pripombe družbe Mobitel, da se bo Agencija pri izvrševanju nadzora nad izvrševanjem cenovnih obveznosti opirala na nepravnomočne sodbe Sodišča prve stopnje, pri čemer ima v mislih Odločbo Deutsche Telekom v. Komisija, T-271/03, Agencija pripominja, da družba Mobitel znotraj evropskega prava napačno uporablja institut pravnomočnosti. Agencija v tem delu zgolj sledi določilom 10. člena Pogodbe Evropske unije, po katerem države članice sprejemajo vse ustrezne ukrepe, splošne ali posebne, da bi zagotovile izpolnjevanje

APEK

obveznosti, ki izhajajo iz te pogodbe ali so posledica ukrepov institucij Skupnosti. Tako olajšujejo izpolnjevanje nalog Skupnosti.

Agencija v tem delu torej ne more slediti pripombam družbe Mobitel in je mnenja, da izvrševanje predlaganega, sicer najmilejšega cenovnega nadzora družbi Mobitel ne more predstavljati nesorazmernega bremena.

Pripravil:

Aleksander Kmetec

Tomaž Simonič
direktor

Priloge:

Kot izhaja iz besedila

Vročiti:

Objava na spletnih straneh www.apek.si

XDB